

Oświadczenie złożone przez senatora Henryka Górskiego na 33. posiedzeniu Senatu w dniu 14 maja 2009 r.

Oświadczenie skierowane do prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Małgorzaty Kraśnodębskiej-Tomkiel

Szanowna Pani Prezes!

Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu z własnej inicjatywy przeprowadziła w 2008 r. kontrolę wykonywania zadań publicznych w zakresie ochrony praw konsumentów w siedmiu powiatach województwa wielkopolskiego w latach 2005–2007. Powiat (miasto na prawach powiatu) wykonuje przedmiotowe zadania za pośrednictwem powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów, którego prerogatywy są określone w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów. Była to pierwsza tego typu odrębna i całościowa kontrola NIK. Wyniki tej kontroli są dostępne w internecie od stycznia bieżącego roku i zapewne znane Pani Prezes.

Również od stycznia 2009 r. weszła w życie nowelizacja przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wprowadzona ustawą o pracownikach samorządowych. Powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów stał się pracownikiem samorządowym starostwa powiatowego (urzędu miasta na prawach powiatu) bezpośrednio podległym staroście (prezydentowi miasta na prawach powiatu).

Kontrola NIK wykazała ograniczoną dostępność dla obywateli rzeczników konsumentów z powodu zatrudniania rzeczników w niepełnym wymiarze czasu pracy, a także nieustalenia tego czasu w sposób zapewniający obywatelom dostęp do rzecznika po godzinach ich pracy. W jednym z kontrolowanych powiatów w ogóle nie powołano rzecznika konsumentów.

Kontrola NIK stwierdziła we wszystkich kontrolowanych starostwach brak procedur określających sposób rejestracji, zasady i terminy rozpatrywania spraw kierowanych do rzeczników konsumentów. Kontrola NIK stwierdziła również, że tylko 1/3 spośród kontrolowanych rzeczników wytaczała powództwa na rzecz konsumentów, zaś pozostali rzecznicy ich nie wytaczali, co uzasadniali unikaniem ryzyka narażenia powiatów na koszty procesowe w przypadku niekorzystnych rozstrzygnięć procesowych.

Ze względu na te ustalenia pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli zwracam się do Pani Prezes o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

1. W ilu powiatach (miastach na prawach powiatu) obecnie nie ma zatrudnionych rzeczników konsumentów? W ilu powiatach (miastach na prawach powiatu) rzecznicy konsumentów są zatrudnieni w wymiarze pełnego etatu? W ilu powiatach (miastach na prawach powiatu) rzecznicy konsumentów są dostępni po godzinach pracy obywateli, tj. po godzinie 16.00? W ilu powiatach (miastach na prawach powiatu) są wydzielone w budżetach starostw powiatowych (urzędów miast na prawach powiatu) środki finansowe na realizację zadań własnych samorządów w zakresie ochrony praw konsumentów, w szczególności na wytaczanie powództw w imieniu i na rzecz konsumentów, szkolenia rzecznika oraz na prowadzenie w szkołach edukacji konsumenckiej? W ilu powiatach (miastach na prawach powiatu) są realizowane zadania własne w zakresie edukacji konsumenckiej poprzez wprowadzenie w ramach lekcji podstaw przedsiębiorczości zagadnień ochrony praw konsumentów? Czy niewykonywanie zadań własnych przez samorząd powiatowy w zakresie ochrony praw konsumenta pociągało za sobą jakieś konsekwencje prawne dla osób winnych rażących zaniedbań w tym zakresie, w szczególności dla starostów (prezydentów miast na prawach powiatu) w ogóle niezatrudniających rzeczników lub zatrudniających ich w niepełnym wymiarze czasu pracy?

2. Czy obowiązek przedkładania przez rzecznika staroście (prezydentowi miasta na prawach powiatu) rocznego sprawozdania z działalności, podlegającego zatwierdzeniu – a więc ocenie – przez starostę (prezydenta miasta na prawach powiatu), wyczerpuje obowiązek dokonywania przez starostę (prezydenta miasta na prawach powiatu) pisemnej oceny pracownika samorządowego, jakim jest obecnie rzecznik konsumentów, nałożony przez ustawę o pracownikach samorządowych?

3. W jakim trybie postępowania (administracyjnym, cywilnym itd.) działa rzecznik konsumentów? Czy obowiązują go obecnie – już jako pracownika samorządowego starostwa powiatowego – terminy i procedury określone w kodeksie postępowania administracyjnego? Czy rzecznik konsumentów – jako pracownik samorządowy starostwa powiatowego – jest funkcjonariuszem publicznym, czy też korzysta z ochrony prawnej dotyczącej funkcjonariusza publicznego? Czy rzecznik konsumentów – jako pracownik samorządowy starostwa powiatowego – może popełnić przestępstwa urzędnicze dotyczące poświadczenia nieprawdy w dokumencie urzędowym oraz przekroczenia uprawnień? Czy w trakcie prowadzonego postępowania przedprocesowego rzecznik może wezwać przedsiębiorcę do osobistego stawiennictwa w celu przeprowadzenia mediacji, a także zażądać przedłożenia kopii niezbędnych dokumentów, na przy-

kład certyfikatu zgodności bądź deklaracji zgodności wyrobu będącego przedmiotem reklamacji? W jakim terminie przedsiębiorca ma obowiązek udzielenia odpowiedzi na wystąpienie rzecznika? Czy rzecznik ma prawo wyznaczyć przedsiębiorcy taki termin? Czy rzecznik konsumentów narusza dyscyplinę finansów publicznych, a przez to popełnia ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych skutkujące dyscyplinarnym rozwiązaniem z nim stosunku pracy, gdy w wyniku wytoczonego i przegranego przez niego powództwa w imieniu i na rzecz konsumenta jest zmuszony do pokrycia kosztów procesowych z budżetu powiatu, który nie posiada wydzielonych w tym celu środków budżetowych?

4. Czy w postępowaniu w sprawach o wykroczenia z powodu nieudzielenia odpowiedzi rzecznikowi przez przedsiębiorcę rzecznik ma status pokrzywdzonego, czy też ma status oskarżyciela publicznego? Czy w przypadku złożenia przez konsumenta do starostwa powiatowego wniosku o wytoczenie powództwa przez rzecznika konsumentów decyzja odmowna rzecznika podlega zaskarżeniu do sądu administracyjnego? Czy w przypadku postępowania prowadzonego obecnie przez rzecznika konsumentów – jako pracownika samorządowego starostwa powiatowego – obowiązuje tzw. fikcja doręczenia przesyłki listowej poleconej (dwukrotnie awizowanej) obowiązująca w postępowaniu administracyjnym prowadzonym przez innych pracowników tego samego starostwa?

Czy wobec przedstawionych tu tylko w niewielkiej części problemów związanych z dotychczasowym funkcjonowaniem rzeczników konsumentów podziela Pani Prezes mój pogląd dotyczący konieczności dokonania pilnej nowelizacji ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie dotyczącym choćby ustawowego określenia procedur i terminów załatwiania spraw przez rzeczników? Jeżeli tak, to w jakim kierunku są prowadzone przez UOKiK prace nad ewentualną nowelizacją i kiedy można się spodziewać ich zakończenia?

Z poważaniem
Henryk Górski